

Handläggare: Anders Lindström
Telefon: 08-508 20 060

INTERN KONTROLL OCH DESS UTVECKLING

Svar på skrivelse från (fp), (kd) och (m)

FÖRSLAG TILL BESLUT

Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens beredning av skrivelsen, i tjänsteutlåtandet daterat 2006-04-03, och lägger ärendet till handlingarna.

Monika Viklander
Stadsdelsdirektör

SAMMANFATTNING

Vid stadsdelsnämndens sammanträde den 21 december ifjol lämnade folkpartiet, kristdemokraterna och moderaterna en skrivelse om den interna kontrollen vid nämnden. Förvaltningen uppmanades att återkomma med samtliga rapporter för respektive granskningsområde och att redogöra för hur eventuella brister inom varje område har rättats till. Förvaltningen har vidtagit ett antal åtgärder utifrån de genomförda kontrollerna. Exempelvis har nya verktyg för uppföljningen av sjukfrånvaron tagits fram. Förvaltningen arbetar också vidare med att successivt utveckla den interna kontrollen. Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner beredningen av skrivelsen.

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet har utarbetats inom strategi- och planeringsavdelningen i samverkan med övriga avdelningar.

BAKGRUND

Vid stadsdelsnämndens sammanträde den 21 december ifjol lämnade folkpartiet (fp), kristdemokraterna (kd) och moderaterna (m) en skrivelse om den interna kontrollen vid nämnden. Förvaltningen uppmanades att återkomma till nämnden med samtliga rapporter för respektive granskningsområde och att redogöra för hur eventuella brister inom varje område har rättats till.

REGLERING AV INTERN KONTROLL

Enligt *kommunallagen* (SFS 1991:900) ska nämnderna inom sitt område se till att den interna kontrollen är tillräcklig (6 kap. 7§). Revisorernas uppgift är att pröva bland annat om den kontroll som görs av nämnderna är tillräcklig (9 kap. 9§).

Enligt *stadens regler för ekonomisk förvaltning* (2005:14) 5 kap. 1§ ska den interna kontrollen inom nämnden ”bygga på en helhetssyn på den kommunala verksamheten. Det betyder att den skall omfatta mål och strategier, styrning och uppföljning samt skydd av tillgångar. Inom dessa områden skall det finnas inbyggda uppföljnings- och kontrollsystem som säkrar en effektiv förvaltning och förebygger allvarliga fel eller förluster. Nämnd ansvarar för att system för intern kontroll upprättas inom respektive verksamhetsområde med övergripande riktlinjer, regler och anvisningar i syfte att säkerställa att

- verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt
- lagar, avtal och andra för nämnden gällande regler, föreskrifter och beslut följs
- anskaffningen och användningen av resurser är effektiv och ändamålsenlig
- stadens tillgångar skyddas
- redovisningen och uppföljningen av verksamhet och ekonomi är rättvisande, tillförlitlig och ändamålsenlig samt att
- säkerheten i redovisningsrutiner, administrativa rutiner och IT-system är tillfredsställande.”

Vidare framgår av reglerna att förvaltningschefen ska ”upprätta förslag till internt kontrollsystem för nämnden och skall tillse att konkreta regler och anvisningar utformas för att upprätthålla en god intern kontroll inom alla verksamhetsområden.”

Enligt andra paragrafen i reglerna ska nämnden årligen fastställa en internkontrollplan för att följa upp att det interna kontrollsystemet fungerar tillfredsställande inom nämndens verksamhetsområden. Vidare, utifrån ”en risk- och väsentlighetsanalys skall nämnden välja ut ett antal områden/rutiner som skall granskas särskilt under verksamhetsåret för att verifiera att mål uppnås samt att riktlinjer och fastlagda kontroller verkligen upprätthålls/genomförs.” Enligt reglerna är det förvaltningschefen som ska tillse att en risk- och väsentlighetsanalys genomförs och som ska upprätta ett förslag till en internkontrollplan. Övriga chefer ska bidra till utformning och konkreta regler för en god kontroll inom sina verksamhetsområden.

Nämnden ska försäkra sig om att internkontrollplanen genomförs och vid behov vidta åtgärder som säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig. Av den tredje paragrafen, i samma regler som ovan, framgår också att förvaltningschefen regelbundet ska ”rapportera till nämnden om hur internkontrollplanen genomförs, hur den interna kontrollen fungerar samt föreslå nämnden erforderliga åtgärder för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig. Brister i den interna kontrollen skall omedelbart rapporteras till närmast överordnad.”

Enligt stadens integrerade system för ledning och uppföljning av stadens verksamheter är det väsentligt att arbetet med att utveckla nämndernas interna kontroll, som ska ske i enlighet med reglerna för ekonomisk förvaltning, kopplas till utvecklingen av det integrerade ledningssystemet (utlåtande 2001:17 RI, dnr 754/00).

Vantörs stadsdelsnämnd godkände i juni år 2004 ett system för intern kontroll, som omfattade en internkontrollplan (SDN 2004-06-17, dnr 012-217/2994). Från och med internkontrollplanen för år 2005 fastställer stadsdelsnämnden den årliga internkontrollplanen i samband med beslut om verksamhetsplanen.

Vantörs stadsdelsnämnds system för intern kontroll omfattar att den interna kontrollen genomförs på två nivåer: enhetsnivå och förvaltningsövergripande. Systemet inbegriper att förvaltningens verksamhetskontroller, på uppdrag av stadsdelsdirektören och i samråd med verksamhetscheferna, sammanställer en risk- och väsentlighetsanalys. Verksamhetskontrollern genomför de i internkontrollplanen beslutade kontrollerna och gör stickprov av enheternas löpande kontroller.

På enhetsnivå ska cheferna dokumentera sina genomförda kontroller och åtgärder som vidtas med anledning av dessa. I systemet för intern kontroll understryks också att det är viktigt att resultatet av verksamhetskontrollernas granskning återförs till berörda enheter. Verksamhetskontrollern ska även löpande avge skriftliga rapporter över sitt genomförda arbete till stadsdelsdirektören. Resultaten av granskningarna ska också minst en gång per år ställas samman och redovisas för stadsdelsnämnden.

Av systemet för intern kontroll framgår vad som ska ingå i nämndens internkontrollplan. Bland annat ska den omfatta vilka rutiner och kontrollmoment som

ska följas upp. I *Vantörs stadsdelsnämnds internkontrollplan* för år 2005 ingick följande områden.

- Rutiner för klagomål
- Avgifter inom barn och ungdom
- Rapportering och uppföljning av sjukfrånvaro
- Projekt
- Medarbetarsamtal
- Budgetuppföljning

STADSDELSFÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Förvaltningen har genomfört granskningarna för år 2005 inom fyra områden: rutiner för klagomål, avgifter inom barn och ungdom, rapportering och uppföljning av sjukfrånvaro samt medarbetarsamtal. Kontrollområdet projekt kvarstår att granska. Enligt stadsdelsnämndens beslut om interkontrollplanen för år 2006 ingår kontrollen av budgetuppföljningen i årets internkontroll.

I enlighet med nämndens system för intern kontroll har resultaten av granskningarna inom de fyra genomförda områdena ställts samman och redovisats för stadsdelsnämnden i verksamhetsberättelsen för år 2005, del två. (Underlagsrapporterna till redovisningen i verksamhetsberättelsen bifogas detta tjänsteutlåtande.)

Efter att kontrollen av *rapportering och uppföljning av sjukfrånvaro* har avslutats har förvaltningen inom projektet Långtidsfrisk tagit fram verktyg som enheterna från och med mars månad i år kan använda i sin uppföljning av sjukfrånvaron. Dessa verktyg innebär bland annat att enheterna kan följa upp sjukfrånvarokostnaderna per månad och jämföra utvecklingen över månader och år. Det finns också möjligheter att följa sjukfrånvaron per medarbetare. Strategi- och planeringsavdelningen har informerat om de nya verktygen och deras roll i uppföljningen till exempel för att kontrollera att lön inte betalas ut fel. En annan del i åtgärderna är att enheterna bör skriva ner sina rutiner för anmälan av sjukfrånvaro och se till att dessa är kända för medarbetarna.

Granskningen av rutinerna för *medarbetarsamtal* har visat på ett behov av att förbättra informationen kring vilka rutiner som gäller i Vantör. Strategi- och planeringsavdelningen kommer därför att se över informationen om detta på intranätet, efter att plan för Vantörs stadsdelsförvaltnings arbetsmiljöarbete har fastställts under våren. Samtliga enhetschefer kommer också att särskilt informeras om gällande rutiner. I samband med detta ska förvaltningsledning och övriga chefer diskutera eventuella behov av att utveckla rutinerna för dokumentation av medarbetarsamtalen.

Granskningen av *klagomålshanteringen* pekar på att rutinerna för att sammanställa och analysera klagomålen kan behöva ses över på både enhets- och förvaltningsnivå så att det blir möjligt att göra en systematisk analys av klagomålen på båda nivåerna.

Eventuellt förändringsarbete kommer att inledas med en dialog om detta mellan förvaltningsledningen och enhetscheferna. Förvaltningens folder för klagomålshantering publicerades år 1997. Strategi- och planeringsavdelningen kommer att se över om den behöver uppdateras och/eller om informationen ska lämnas på annat vis. Vidare bör enheterna även framöver se till att antagna rutinerna är skriftliga och väl kända för medarbetarna och brukarna.

När det gäller granskningen av *avgifter inom barnomsorgen* har Revisionskontoret nyligen i granskningsrapporten "Rutiner för debitering av avgifter och uppsägning av plats inom barnomsorgen" (dnr 420/78-06) påtalat behovet av att fullmäktiges tillämpningsföreskrifter kompletteras med för staden gemensamma riktlinjer. Med anledning av detta anser förvaltningen att det inte finns behov att i nuläget se över rutinerna i Vantör, t.ex. när det gäller hur ofta inkomstprövning ska ske. Däremot finns det skäl att se över informationen om gällande rutiner till brukarna. Under år 2005 har förvaltningen dessutom utvecklat hanteringen av barnomsorgsavgifterna i enlighet med Revisionskontorets tidigare påpekanden. Revisionskontoret har granskat hanteringen av barnomsorgsavgifter i Vantör. (Se Årsrapport 2004 för Vantörs stadsdelsnämnd, SDN 2005-05-19, dnr 103-179/2005.) Delegationsordningen har därefter ändrats så att ansvaret för indrivning av skuld är åtskilt från ansvaret för prövning av behovet av särskilt stöd. Förvaltningen anmäler återkommande uppsägningar av plats på grund av obetalda räkningar till stadsdelsnämnden. Vidare har förvaltningen genomfört en omprövning av avgifter hösten 2005.

Förvaltningen anser att de åtgärder som har vidtagits inom de fyra kontrollområdena är tillräckliga i nuläget. I de dialogmöten som förvaltningsledningen genomför med enheterna följer förvaltningsledningen upp vilka åtgärder som enheterna har vidtagit med anledning av den interna kontrollen, både den förvaltningsövergripande interna kontrollen och enhetens egna interna kontroll. Denna uppföljning kan dock ge skäl till ytterligare åtgärder.

Förvaltningen ser i nuläget inte skäl till att förändra nämndens system för intern kontroll. Den interna kontrollen är under utveckling i Vantör. Det var år 2000 som stadsdelsnämndernas ansvar för intern kontroll förtydligades. Sedan dess har verksamheterna genomfört risk- och väsentlighetsanalyser, som har legat till grund för förslaget till nämndens årliga internkontrollplan. Formerna för intern kontroll har också etablerats på såväl enhets- som förvaltningsnivå.

Förvaltningens anser att det är angeläget att formerna för den interna kontrollen utvecklas successivt och att en god kontrollmiljö etableras. Intern kontroll en är en viktig del inom det integrerade ledningssystemet, vilket också betonas av stadens revisorer i en nyligen publicerad granskningsrapport (se "Kommunstyrelsens uppsiktsplikt Stockholms stad", dnr 420/23-06). Förvaltningens strävan är att på sikt stärka kopplingen mellan det integrerade ledningssystemet och den interna kontrollen. Den interna kontrollen ska i högre utsträckning ta sikte på att kontrollera de rutiner som förvaltningen har etablerat för att uppnå verksamhetsplanens målsättningar. Fokus blir

därigenom inte enbart på om rutiner finns, är kända och efterlevs utan även på om det har utvärderats huruvida dessa rutiner bidrar till att målen uppfylls.

Det av nämnden beslutade systemet för intern kontroll understryker vikten av att resultatet av genomförd kontroll återförs till de berörda enheterna. Således, med utgångspunkt i systemet för intern kontroll är det i första hand linjeorganisationen och berörd enhetschef som ska ta ställning till eventuella åtgärder som den interna kontrollen föranleder. Det är därför viktigt att verksamhetscontrollernas granskningsrapporter, utöver att rikta sig till stadsdelsdirektören, också riktar sig till de berörda cheferna inom verksamheterna. Samtidigt anmäls verksamhetscontrollernas granskningsrapporter till nämnden och de blir därigenom tillgängliga för allmänheten.

Ytterst är det nämnden som är ansvarig för att det finns en intern kontroll och vissa iakttagelser och slutsatser kan aktualisera behovet av ställningstagande från nämnden. Ambitionen med stadens integrerade ledningssystem är att samla styrning och uppföljning inom ramen för ett system. Med anledning av detta anser förvaltningen att det är lämpligt att även redovisningen av den interna kontrollen sker inom ramen för den övriga regelbundna uppföljningen, dvs. så som har skett tidigare i verksamhetsberättelsen. Men om det finns särskilda skäl att uppmärksamma nämnden på granskningarnas resultat, vid sidan av den årliga redovisningen i verksamhetsberättelsen, återkommer förvaltningen snarast till nämnden med en sådan redovisning.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner beredningen av skrivelsen och lägger ärendet till handlingarna.

BILAGOR

1. Skrivelse Interkontroll och dess utveckling från (fp), (kd) och (m)
2. Granskning av avgifter inom barnomsorgen
3. Granskning av klagomålshantering
4. Granskning av medarbetarsamtal
5. Granskning av rapportering och uppföljning av sjukfrånvaro